

גמנין עליהם. דאפי' לא נמנה אדם עם החזרה אלא לאכול מהן יאל די אכילת פסח. אלמא בשר נינהו: ר"ל. פליג עליה צפסחים כביד לולין (דף פד.) ואמר אין גמנין והכא לאכשורי טרפה קאמי ואיסורא דאורייתא היא ואת אמרת כו': ואמאי אישטיק והאמר רבא ביצמות בהחולץ הלכתא כריש לקיש בשרי יצמות קרב. דריה מלחא, (1) ויצמות קרב, (2) ויצ"ל מלחא, (3) לעיל גג: ונ"ש וגם בשרי' שס, (4) ונ"ל ענין קודדו, (5) ונ"ל מקדד. ערוך, (6) ויצמות ע"ל, (7) לעיל סת. וצ"ק יא, (8) ונ"י מוס' לעיל סת. ומוס' צ"ק דא' ד"ה כסומן, (9) ויצמות יא. ע"ש, (10) ונ"י מוס' לו. ל: (11) ונ"י מוס' לעיל נה: ד"ה בלשון וכו', (12) ונ"י ענין ענין ערך דל, (13) ונ"י ע"ג:

ג'יוון הש"ס

תוס' ד"ה בלשון בו וי"ל דבפתחא וכו'. עיין מנחת דב"ז ע"ב פס' ד"ה ומי. וע' ב"ב דף ק"א ע"א וע"ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' יקב מהו נסדק מהו נקלף מהו ניטל שלש:

מוסף רש"י

התורה חסה על ממונן של ישראל. דכתיב (ויקרא יד) וזה הכסף ופט את הבית, שלא יעמלו כל חרש בעבודתו שאין להם טערה במקוה (ד"ה כו.) ובעיני' ויחא דט' ועילי' חס: בארובה, אל תקניטני, להשיג לי ממנה, בלשון יחיד אני שונה אותה, משנה, ולא בלשון סתם משנה (לקמן קכב), שחי תלמידי חכמים נקבעים לשמוע דרשה הלכות פסח בפסח והימיה שאלת מהם, ותשבות הגאונים מלאכי כל הק' ריגלי דלמוריא היינו יום שמת בו אדם גדול קדוש אמת לגבוי ומדי שנה בשנה כשנעם אותו יום מתקבלים תלמידי חכמים מכל מקוה וזאת על קברו עס שאר העם להושיב ישיבה שם (יבמות קכב), מדרף דרף, עשה מנרה, אשגריני"א בלע"ז, לישא אחריתא מדרף ודרף מעלה נפת, אופלי"א בלע"ז (שם עו), שלא. של בהמה, שיצתה מקצתה. קודם שחטת הבהמה, אסורה באכילה. כולה, אפי"פ שאין לה ולד (ב"ק יא.) אפילו מה שהיה בנפיש בשעת שחטה (ועיל' סח), סימן ולד באשה סימן ולד בבהמה. כלומר פסמי שהשלה סימן ולד בין בלשה בין בבהמה, שאין שלא בלא ולד אלא שנימות, וחישינן שמא בלחמו מקת שאל קודם שחטה היה רובו של עובד וקיל"א יאל רובו היה זה כילוד ואינו יתר בשחטת האם (ב"ק יא.) או: חישינן דלמא בהיה מקת דנפיק יאל האש והי כילוד, הלכ' כולה אסורה דשדינן לה בתר רישא (עיר' סח).

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

גמנין עליהם. דאפי' לא נמנה אדם עם החזרה אלא לאכול מהן יאל די אכילת פסח. אלמא בשר נינהו: ר"ל. פליג עליה צפסחים כביד לולין (דף פד.) ואמר אין גמנין והכא לאכשורי טרפה קאמי ואיסורא דאורייתא היא ואת אמרת כו': ואמאי אישטיק והאמר רבא ביצמות בהחולץ הלכתא כריש לקיש בשרי יצמות קרב. דריה מלחא, (1) ויצמות קרב, (2) ויצ"ל מלחא, (3) לעיל גג: ונ"ש וגם בשרי' שס, (4) ונ"ל ענין קודדו, (5) ונ"ל מקדד. ערוך, (6) ויצמות ע"ל, (7) לעיל סת. וצ"ק יא, (8) ונ"י מוס' לעיל סת. ומוס' צ"ק דא' ד"ה כסומן, (9) ויצמות יא. ע"ש, (10) ונ"י מוס' לו. ל: (11) ונ"י מוס' לעיל נה: ד"ה בלשון וכו', (12) ונ"י ענין ענין ערך דל, (13) ונ"י ע"ג:

גמנין עליהן בפסח ועוד ^אהתורה חסה על ממונן של ישראל א"ל רב פפא ^בלרבה א"ר"ש בן לקיש יואיסורא דאורייתא ואת אמרת מאי ליחוש להו אישתיק ואמאי אישתיק ^אוהאמר רבא הלכתא כוותיה דר"ש בן לקיש בהני תלת שאני הכא דהדר ביה ר' יוחנן לגביה דר"ש בן לקיש ^אדא"ל אל תקניטני בלשון יחיד אני שונה אותה ההוא נשבר העצם ויצא לחוץ דאישתקיל קורטיתא מיניה אתא לקמיה דאבבי שהיה ^אתלתא ריגלי א"ל רב אדא בר מתנא זיל קמיה דרבא בריה דרב יוסף בר חמא ^אדחריפא סכיניה אתא לקמיה אמר מכדי נשבר העצם ויצא לחוץ ^אתנן ימה לי נפל מה לי איתיה א"ל רבינא לרבא ימתלקט מהו מתרוסס מהו מתמסמס מהו ^אהיכי דמי מתמסמס אמר רב הונא בריה דרב יהושע כל שהרופא ^אקודרו איבעיא להו הניקב מהו ^אנקלף מהו נסדק מהו ניטל שליש התחתון מהו ת"ש דאמר עולא אמר ר' יוחנן עור הרי הוא כבשר דלמא דקנה משכא דיריה אמר רב אשי כי הוינן בי רב פפי איבעיא לן ^אנקדר כמין טבעת מהו ופשטנא מהא דאמר רב יהודה אמר רב דבר זה שאלתי לחכמים ולרופאים ואמרו ימסרמו בעצם ומעלה ארוכה אבל ^אפרזלא מורף זריף אמר רב פפא והוא דקנה גרמא דיריה: **ב'תני'** יהשוהט את הבהמה ומצא בה שליא נפש היפה תאכלנה ואינה מטמאה לא טומאת אוכלין ולא טומאת נבלות חייש עליה מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות ^אשליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה ^אסימן ולד באשה יוסימן ולד בבהמה ^בהמבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים ^ובבמקדשין תקבר ואין קוברין אותה בפרשת דרכים ואין תולין אותה באילן מפני דרכי האמורי: **ג'ב'** מנא הני מילי דת"ר יכל בהמה תאכלו לרבות את השליא יכול אפילו יצתה מקצתה ת"ל אותה אותה ולא שליתה מכדי ^אאין שליא בלא ולד למה לי קרא קרא אסמכתא בעלמא: ואינה מטמאה:

בעי ר' יצחק בר נפחא יעור חמור ששלקו מהו למאי אי

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

עו.

אל תקניטני. דלוחזיה ריש לקיש לר' יוחנן מההיא דלאו שערוותיהן כששן כו' וא"ת לדדיה גופיה תקשה ליה דהא קסבר דבשר כסוף אולנין בזה גידין שסופן להקשות וי"ל דלא דמי פסח דלאכילה לטומאה דאפי' עור ששלקו מטמא טומאת אוכלין כיון דחזי לאכילה כדאמר בסמוך ואע"ג

דודאי אין גמנין עליו צפסח והכי נמי גידין שסופן להקשות וכן צפרק כינד לולין (פסחים פד.) דפריך מההיא דר' יוחנן דלמר עור הראש של עגל הכך אין מטמא טומאת אוכלין אההיא דגידין שסופן להקשות מכ"ש פריך וצירושלמי אההיא דראשו של עגל הכך א"ר יוחנן לא שנו אלא לטומאה אבל ללקות לא ור"ל אמר משנה שלמה היא זו בין לטומאה ובין ללקות ומסיק התם מיתלף שיטתיה דר"ל דמן לא עבד לא בשר גבי גידין שסופן להקשות דלמר אין גמנין וכלן עבד ליה בשר א"ר בון טעמא דריש לקיש ואלו את הבשר בשר ולא גידין משמע לפי הירושלמי דככל מקום אויל בשר השתא צר מגבי פסח דכתיב קרא: **ב'לשון** יחיד בו'. היה שונה במשנה דצ"ר"ש ולא כמו שפי' בקונטרס משום דלמאי כיחידהא בצפרק החולץ (יצמות דף מב:) ^אפריך והא א"ר יוחנן הלכה כסתם משנה אע"ג דלמאי כר' יהודה וא"ת וממאי דמההיא דפסח דהר ציה ולמלא מההיא דלקמן דהר ציה ^אוי"ל דמסתמא דהר ציה לגבי חצריה: **ג'בתוסבס** מהו. הא דלמר צאלו טרפות (לעיל גג.)

נתמסמס הבשר רואין אותו כאליו הוא אינו היינו כגון צריאה ונגידין שהטרפות תלוי בהן אבל הכא שהטרפות תלוי בעצם אע"ג דנתמסמס הבשר שמא עדיין גמין:

ד'קנה משכא דיריה. בקונטרס גרס דלג"ת ור"ח ור"ת גרסי צרי"ש ^אפי' ריריס לימה שלו שאו מדבק צו העור ומעלה צו ארוכה: **ע'עור** ששלקו מטמא טומאת אוכלין, וא"ת אי"כ יאכל עור צפסח דהא תנן (פסחים דף פד.) כל הנאכל בשור גדול בשלקא נאכל צללי בגדי הכך וי"ל דנעינן שיהא נאכל בשלקא שלא ע"י הדחק:

ננצלתה

דלמא אי לטומאת אוכלין תנינא אי

אשר חדא מהנך צעיי דלמר ר' יוחנן עור הרי הוא כבשר אלמא ניטל שליש התחתון ושאר העור ושוני שלשי עומדים כל שכן דכשר: **ד'למא** הספ דקנה משאך דיריה. שהחזיק העור בשלו כלומר התס לאו צניטל הבשר מתחתיו והעור עומד בצאור קאמר אלא כגון שנשבר העצם בשיפולו שהוא ערוס מבשר סמוך לארכובה שאין שם אלא עור והעור דבוק יפה בעצם ומחזיקו: **נקדר**. הבשר צסכין מעל השבר צעגול כמין טבעת ורוב הקיפו מכוסה: **מהו**. מי אמרינן כיון דנקדר צעגול שוב אינו מעלה ארוכה או לא אמרינן: **מסרנו צעאס**. דעלמא ומתוך שהוא מוציא דס מתבשר הבשר ונמשך זה אלל זה ומעלה ארוכה וכן דרך הרופאים: **מורף זריף**. עושה חריצים בבשר ומכא"כ המכה: והוא דקנה גרמא דיריה. שאנו רואים שהעצם מחזיק בשלו סביבות הקדירה מידבק העצם לבשר וסימן התחלת עלות ארוכה הוא: **ב'תני'** נפש היפה. שאין דעתו קלה בזה מחמת מיאוס: **סאכלנה**. ולא אמרינן אבר מן החי היא שגם היא ניתרת בשחיטת האם: ואינה מעמאה. דלא חשיבא אוכל: **ולא טומאת נבלות**. אם מתה הבהמה: **חישב עליה**. לאכילה: **מעמאה טומאת אוכלין**. אם נגעה בטומאה דמחשבה משויה ליה אוכל: **אבל לא טומאת נבלות**. דלאו בשר הוא אלא כשאר אוכל צעלמא הוא: **אסורה באכילה**. ואע"ג דלא נפק אלא פורתא וליכא למימר כל מיחוי הולד היה שם שמא בלחמו מקת יאל ראש הולד והרי הוא כילוד: ה"ג סימן ולד בלשה וסימן ולד בבהמה: **המצנרת**. זהו פטר רחם שלה: **ישליכנה לכלבים**. שאין בזה קדושה דאע"ג דאין שליא בלא ולד הכא רוצה לאו בזה מיקדשה היא דלמלא נקבה היה דללקמן בגמרא [ע"צ:] **וצמקודשין**. כגון במתת שלמים שהפילה עליה: **סקבר**. דכיון דאין שליא בלא ולד קדשה דצין זכר ובין נקבה דנפיק מבהמת הקדש קדיש: **צפרשא דריס**. מקום שהדרכים מתפרשים לשנים ודרך המנחשים לקורה שם שלא תפיל עוד: **דרכי האמורי**. ניוחש וכתוב (שמות כג) ולא תעשה כמעשיהם: **ג'ב' למה** לי קרא. למימר ולא שליתה פשיטא דאסורה דשמא יאל הולד והרי הוא כילוד ושליא בתריה אולא ולא שריתא שחיטה: **אסמכתא צעלמא**. ולדרשא אחריתי אתא עיקר קרא לחותך מן הטחול ומן הכליות כדאמר לעיל צפירקין (דף סט.): **עור חמור**. שהוא קשה ומאוס: **ששלקו**. בשלו הרבה מאד: אי לטומאת אוכלין. אם נעשה אוכל לטמא טומאת אוכלין: לטומאת

עין משפט ונר מצוה

עו א מיי פ"י מהל' קרבן פסח ה"י:
ע"ב ב מיי פ"ח מהל' שחיטה ה"י"ב סמג ענין סג טו"ש"ע י"ד סי' נה ספי"ט:
פ א מיי שם טו"ש"ע שם ספי"ה:

פא ד ה מיי פ"ה מהל' מלכלות אסורות ה"ח טו"ש"ע שם ספי"י:
פב ו מיי שם טו"ש"ע שם ספי"א:

פג ז מיי פ"ה מהל' מלכלות אסורות הלכה יג:

פד ח מיי פ"ז מהל' טומאת אוכלין ה"טו"ז ופ"ח מהלכות אבות הטומאה ה"לטו"ן:
פה ט מיי פ"ה מהל' מלכלות אסורי' הל"ג:

פו י מיי פ"ז מהל' אסורי' ביטול ה"ל"ד סמג לאוין ק"א וענין רמג טו"ש"ע י"ד סי' קלד ספי"ד:

פז כ ל מיי פ"ד מהל' צמדות ה"י טו"ש"ע י"ד סי' שטו ספי"ז:
פח מ מיי שם הלכה י:
פט נ מיי פ"ב מהל' טומאת אוכלין ה"לט"ז:

תורה אור השלם

1. וְכָל בְּהֵמָה מִפִּרְסָה פְּרוֹסָה וְשִׁשְׁעַת שָׁשִׁיעַ שְׁתֵּי פְּרוֹסוֹת מִגִּידָה בְּבִהְמָה אֵתָּה הֶאֱבֵלָה: דברים יד

שיטה מקובצת

א' והאמר רבא הלכתא. ג"ב עי' תוס' בכורות דף יד ע"א ד"ה רב אשי:

רבינו גרשום

ריש לקיש ואיסורא דאורייתא. איסור טרפה: והאמר רבא הלכתא כותיה דריש לקיש בהני תלת כלומר ותו לא: שאני הכא דהדר ביה ר' יוחנן לגביה דריש לקיש כלומר כמה חזיונן הכא בעור הראש של עגל הרך שחישב עליו להקטירו חוץ לזמנו פסול וחיוב עליו כרת וא"ר יוחנן לא תקניטני בשבילשן יחיד אני שונה אותה משום אליעזר בן יהודה איש אבלים וליה לא סבירא ליה דסבר דאין חשוב ככשר כיון דסופו להקשות הכא נמי כיון דסופו להקשות אע"ג דהשתא רבין גינהו אין חשוכין ככשר וטרפה: דאישתקיל קורטיתא מיניה דניטל מן העצם מעט שיוצא לחוץ: מה לי נפל קורטיתא מיניה מה לי איתיה כוליה: מתלקט מהו כלומר הבשר שחופה את העצם מתלקט שאינו חופה רוב העצם במקום אחד אלא מתלקט בכמה מקומות עד שחופה רובו: מתרוסס מהו לשון מרוסס שאינו שלם על העצם. נידק מהו כלומר הבשר שניקב לארכו שלא ניקב בצווגל אלא לארכו. ניטל שליש התחתון שאין בו עוד לצעם בשר אלא עור

גרידא: דלמא שני התם דקניא משכא לבשר דיריה כלומר שעור דבוק לבשר אבל האי שניטל שליש התחתון אין עור דבוק לבשר: נקדר כמו טבעת מהו. כלומר הבשר שחופה את העצם נקדר סביבו: מסרטו בעצם. מסרטו סביבו בעצם: והוא דקנה גרמא דיריה מה דאמרינן מסרטו בעצם כלומר שיהא דבוק בעצם ומעלה ארוכה והוא דקנה גרמא דיריה ששלם העצם: דוקא עצם כלומר מסרטו בעצם אבל בברור או מבטח או במרוף מיורך ורף מנקבו אלא מסרטו בעצם: אבל לא טומאת נבלות דאינה מטמאה במשא: מכדי אין שליא בלא ולד כו' כלומר כיון שיצאתה מקצתה ולד יצאתה עמה ואסורה דולד יצא חוץ ממחיצתו וכי היכי דולד